

УДК: 657

Ткачук І.М., к.е.н., доцент

Бродська І.І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВАЛЮТНОГО НАГЛЯДУ

У статті представлено дослідження нових норм моделі валютного регулювання, яка передбачає валютний нагляд, з метою забезпечення дотримання валютного законодавства суб'єктами валютних операцій. Адже, саме зміни внесені у нормативне забезпечення операцій на валютному ринку України, що відповідають міжнародній практиці, покликані захистити економічні інтереси резидентів і нерезидентів шляхом проведення валютного нагляду.

Ключові слова: валютний контроль, валютне регулювання, валютний нагляд, агенти валютного нагляду, органи валютного нагляду.

Tkachuk I.N., Brodskaya I.I.

MAIN ASPECTS OF FOREIGN SUPERVISION

The article presents the study of new norms of the model of currency regulation, which provides for currency oversight, in order to ensure compliance with currency legislation subjects of foreign exchange operations. After all, the changes made in the normative provision of transactions in the foreign exchange market of Ukraine, which are in accordance with international practice, are intended to protect the economic interests of residents and non-residents through foreign exchange supervision.

It is worth noting that, according to the new model of currency regulation, the National Bank departs from the concept of «currency control» by introducing a new one – «foreign exchange supervision». That is, from now on, foreign exchange supervision will have to ensure compliance with currency legislation by subjects of foreign exchange operations. According to Art. 1 of the Law of Ukraine «On Currency and Currency Operations», currency supervision - a system of measures aimed at ensuring compliance with the subjects of foreign exchange transactions and authorized institutions of currency legislation.

According to representatives of the National Bank of Ukraine, since the free movement of capital involves the absence of currency restrictions, there is no need for currency control. Instead, compliance with the rules of currency legislation as a whole relies on foreign exchange supervision.

The Law «On Currency and Currency Transactions» introduces currency supervision, which abolishes the permissive nature of foreign exchange operations and provides for the collection and analysis of information on the foreign exchange market for statistical purposes.

According to experts, the abolition of currency oversight for operations in the amount of up to 150 thousand UAH will significantly weaken the burden on banks and their clients.

In fact, currency control will be abolished for 40% of the number of transactions and for transactions that account for 3% of the amount.

In accordance with clause 2 of Art. 11 of the Law «On Currency and Currency Transactions», currency supervision is exercised by the foreign exchange supervisory authorities and currency oversight agents, with the aim of establishing compliance of the currency transactions carried out with the currency legislation, taking into account the risk-oriented approach.

Key words: currency control, currency regulation, currency supervision, currency exchange control agents, foreign exchange supervisors.

Ткачук І.Н., Бродська І.І.

ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ВАЛЮТНОГО НАДЗОРА

В статье представлено исследование новых норм модели валютного регулирования, которая предусматривает валютный надзор, в целях обеспечения соблюдения валютного законодательства субъектами валютных операций. Ведь именно изменения внесены в нормативное обеспечение операций на валютном рынке Украины, соответствующие международной практике, призванные защитить экономические интересы резидентов и нерезидентов путем проведения валютного надзора.

Ключевые слова: валютный контроль, валютное регулирование, валютный надзор, агенты валютного надзора, органы валютного надзора.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. В червні 2018 року в Україні розпочалося впровадження нової моделі валютного регулювання, яка відповідає міжнародній практиці, а саме вимогам Директиви ЄС 88/361/ЄЕС про вільний рух капіталу та Угоді про Асоціацію між Україною та ЄС [1].

Введення в дію нового Закону «Про валюту і валютні операції» (на практиці закон буде введений в дію з лютого 2019 року) забезпечить запровадження повної лібералізації на валютному ринку України, вільного руху капіталу та інших валютних цінностей, правового забезпечення єдиної державної політики у сфері валютних операцій на території нашої держави [3].

І так, на заміну валютному контролю запроваджується валютний нагляд над валютними операціями, проте за агентами валютного нагляду зберігається право вимагати у клієнтів документи щодо валютних операцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. На думку представників Національного банку України, оскільки режим вільного руху капіталу передбачає відсутність валютних обмежень, то відсутня й потреба у валютному контролі. Натомість дотримання норм валютного законодавства в цілому покладається на валютний нагляд, який скасовує дозвільний характер валютних операцій і передбачає збір та аналіз інформації на валютному ринку для статистичних цілей.

Заходи валютного нагляду за дотриманням суб'єктами господарської діяльності вимог валютного законодавства, згідно п. 6 ст. 11 Закону «Про валюту і валютні операції», здійснюються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику.

Як зауважують фахівці, скасування валютного нагляду для операцій на суму до 150 тис. грн дозволить істотно послабити навантаження на банки та їхніх клієнтів. Фактично буде скасовано валютний нагляд для 40% від кількості операцій і для операцій, на які припадає 3% за сумою [3].

Також, скасовується на законодавчому рівні максимальний термін розрахунків за експортно-імпортними контрактами у межах 180 днів, санкції за порушення строків розрахунків у вигляді зупинення ЗЕД-діяльності та запровадження до порушників індивідуального ліцензування. Однак, незважаючи на вище зазначене, за Нацбанком залишено право встановлювати граничні строки розрахунків.

Цілі статті. Метою статті є дослідження сучасних змін в сфері валютного регулювання, зокрема щодо організації, здійснення і проведення валютного нагляду з урахуванням норм чинного законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Варто відмітити, що згідно нової моделі валютного регулювання Національний банк виводить поняття «валютний контроль» вводячи нове – «валютний нагляд». Тобто, відтепер валютний нагляд повинен буде забезпечувати дотримання валютного

законодавства суб'єктами валютних операцій. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про валюту і валютні операції» валютний нагляд – це система заходів, спрямованих на забезпечення дотримання суб'єктами валютних операцій і уповноваженими установами валютного законодавства [2].

Валютний нагляд, згідно п. 2 ст. 11 Закону «Про валюту і валютні операції», здійснюється органами валютного нагляду та агентами валютного нагляду (рис. 1), з метою встановлення відповідності здійснюваних валютних операцій валютному законодавству з урахуванням ризик-орієнтованого підходу [2].

Зокрема, до органів валютного нагляду віднесено Національний банк України та Державну фіскальну службу України, які мають право:

– проводити перевірки з питань дотримання вимог валютного законодавства;

– вимагати від агентів валютного нагляду та інших осіб, які є об'єктом таких перевірок, надання доступу до систем автоматизації валютних операцій, підтвердних документів та іншої інформації про валютні операції і пояснень щодо проведених валютних операцій.

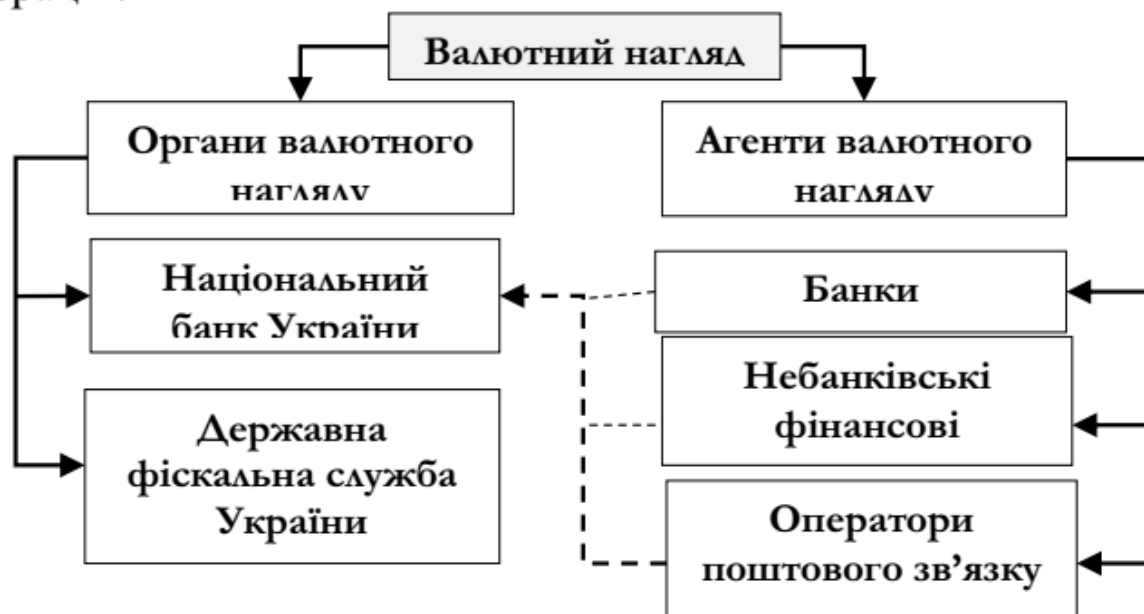

Рис. 1. Органи та агенти валютного нагляду

З метою формування статистичної інформації Національний банк України має право здійснювати збір інших періодичних статистичних даних, зміст, обсяг та порядок надання яких центробанк визначає самостійно.

Законом «Про валюту і валютні операції» (п. 12 ст. 11) визначено, що органи валютного нагляду обмінюються інформацією щодо виявлених порушень валютного законодавства, отриманою ними під час здійснення валютного нагляду, з метою реалізації повноважень у сфері валютного регулювання та нагляду [2].

Національному банку України підзвітні агенти валютного нагляду, а саме банки, небанківські фінансові установи та оператори поштового зв'язку, які відповідно до п. 7 ст. 11 Закону «Про валюту і валютні операції» уповноважені здійснювати безпосередній нагляд за виконанням вимог валютного законодавства резидентами та нерезидентами, що здійснюють валютні операції через них. Агенти валютного нагляду також наділені правом вимагати у суб'єктів валютних операцій документи, пов'язані зі здійсненням валютних операцій, а суб'єкти валютних операцій зобов'язані подавати такі документи на вимогу агентів валютного нагляду.

В умовах валютного нагляду НБУ має перейти до системи повідомлень, яка дозволить отримати регулятору статистику за операціями банків та обмінників з валютою. Так, агенти валютного нагляду зобов'язані надавати Національному банку України інформацію про валютні операції, що проводяться резидентами і нерезидентами через ці установи, а також про власні валютні операції. Резиденти та нерезиденти, в свою чергу, зобов'язані надавати інформацію про валютні операції уповноваженим установам.

Законом «Про валюту і валютні операції» закріплюються повноваження НБУ запроваджувати заходи захисту на валютному ринку за наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, погіршення стану платіжного балансу України, виникнення обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи держави.

Висновки. Враховуючи вище зазначене відзначено, що запроваджена нової моделі регулювання валютного ринку не передбачає повну відсутність контролю, змінюється лише його форма. Зокрема, за органам та агентам валютного нагляду залишається право вимагати від суб'єктів діяльності документи з проведених валютних операцій. Органи валютного нагляду і надалі проводитимуть перевірки з питань дотримання вимог валютного законодавства.

1. В Україні валютний контроль замінюється валютним наглядом [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://finpost.com.ua/news/9062>.
2. Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 р. № 2473-VIII.
3. НБУ почав валютну революцію [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://finclub.net/ua/analytics/nbu-pochav-valiutnu-revoliutsiiu.html>.

УДК 336.717

Урбан О.А., к.е.н., доцент

Нужна О.А., к.е.н., доцент

Пушчак М.З.

Луцький національний технічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МІЖНАРОДНОГО БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

У статті дослідженню теоретичні аспекти формування та вдосконалення стратегії конкурентоспроможності міжнародного банківського бізнесу. Автор приділяє вагомому увагу аналізу доліджень вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів.

Ключові слова: банківська конкуренція, конкурентоспроможність, конкурентна позиція банку, міжнародний банківський бізнес.

Urban O., Dzyamulych M., Pushchak M.

THEORETICAL ASPECTS OF FORMATION OF THE STRATEGY OF COMPETITIVENESS OF INTERNATIONAL BANKING BUSINESS

The thesis focuses on investigating theoretical and practical aspects of developing and improving competitiveness strategy of international banking. Was conducted full analysis of the international competitiveness of JSC Raiffeisen Bank and suggested ways of improving competitiveness strategy of the international banking